

ANDRZEJ NITSCH - ARCHITEKT Z APARATEM

Posted on 28 sierpnia 2024

28 sierpnia 1911 roku urodził się Andrzej Nitsch – architekt, członek SARP, dokumentalista dziejów rodzinnych oraz badacz historii architektów działających w Polsce. Archiwum Narodowego Instytut Dziedzictwa posiada zdjęcia, które zrobił w Warszawie po Powstaniu Warszawskim.

Andrzej Leonard Nitsch przyszedł na świat w znanej, krakowskiej rodzinie – jego ojciec był inżynierem, przedsiębiorcą specjalizującym się w instalacjach sanitarnych. W 1937 roku, Andrzej Nitsch skończył Wydział Architektury Politechniki Lwowskiej idąc w ślady dziadka, architekta Maksymiliana Nitscha. Z tego okresu zachowały się studenckie projekty modernistycznych domów – obecnie znajdujące się w zbiorach Muzeum Architektury we Wrocławiu.

Był członkiem warszawskiego oddziału Stowarzyszenia Architektów Polskich, a także jednym z redaktorów czasopisma „Architektura” - miesięcznika stowarzyszenia. Zawodowo zajmował się budownictwem na cele służby zdrowia – szpitalami i uzdrowiskami. Miał też wyjątkową pasję do historii - zarówno tej rodzinnej, jak i związanej z wykształceniem, którą realizował poprzez opracowanie *Leksykonu architektów i budowniczych Polaków i cudzoziemców w Polsce działających*. Dzieło to nie doczekało się jednak publikacji, istnieje w formie maszynopisu przechowywanego przez IS PAN oraz SARP.

Spisywał dzieje rodziny swojej oraz rodów spokrewnionych. Jedną z rodzinnych legend dotyczyła nierozstrzygniętej kwestii spadku po Kazimierzu Pułaskim - bohaterze wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Grunty ponoć nadane Pułaskiemu, po jego śmierci miały przypaść rodzinie Węgierskich, jednak ostatecznie zostały sprzedane i zbudowano na nich Chicago¹. Andrzej Nitsch, spokrewniony z Węgierskimi, wziął tę sprawę na warsztat, jednak jego dochodzenie nie przyniosło spodziewanego rezultatu. Legendy do tej pory nie zweryfikowano, a kwestia spadku po Pułaskim pozostaje spowita mgłą dziejów.

Andrzej Nitsch pozostawił po sobie wiele zdjęć, rozproszonych obecnie po polskich archiwach. W centrum jego zainteresowania znajdowała się architektura - fotografował m.in. cerkwie łemkowskie², krakowską dzielnicę żydowską Kazimierz, synagogi, kościoły, dwory, zamki. W Archiwum NID znajduje się część prywatnej kolekcji architekta - fotografie dokumentujące zniszczenia Warszawy dokonane przez Niemców w toku Powstania Warszawskiego (wybrane z nich prezentujemy poniżej).

Andrzej Nitsch był członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Fińskiej i został odznaczony Orderem Białej Róży Finlandii I klasy³. Otrzymał srebrną i złotą odznakę SARP. Zmarł 23 kwietnia 2002 roku.

Chmielna 7, Warszawa 1946, fot. Andrzej Nitsch, Archiwum NID

Chmielna 7, Warszawa 1946, fot. Andrzej Nitsch, Archiwum NID

Krzywe Koło 14, Warszawa 1947 r., fot. Andrzej Nitsch, Archiwum NID

ul. Marszałkowska, Warszawa 1945 r., fot. Andrzej Nitsch, Archiwum NID